

Kadınların Karar Organlarına Katılımını Savunmak İfade Özgürlüğünü ve Demokrasiyi Savunmaktır

Event: 11th Women Directors Conference

Date: February 12, 2025

Speaker: Melsa Ararat

Language: Turkish

Bu yılki konferansımızda daha az tanıdık yüz görmekten büyük mutluluk duyuyorum. Yeni yüzler ve 87'ye ulaşan şirket üye sayımız kulübün bir eşik atladığını gösteriyor. Kulübümüz kadınların karar organlarında eşit oranlarda yer almasının bir iş gerekliliği olduğunun bilincinde olan ve birbirini teşvik ve takdir eden CEO'lardan oluşuyor. Yönetim kurulumuz kampanyamızın Türkiye hedefini halka açık şirketlerde yönetim kurulu ve üst yönetimde kadın oranının ortalamada en az %30'a ulaşması ve tamamı erkeklerden oluşan yönetim kurulu kalmaması olarak belirlemişti.

Ancak bu hedefin Türkiye'deki ortaklık yapılarındaki konsantrasyon nedeniyle arzu edilen sürede yasal bir zorunluluk olmadan gerçekleşmesinin mümkün olmadığını da kabul etmiştik. Bu farkındalıkla bir yandan finans sektörünü harekete geçirecek çalışmalar yaparken diğer yandan yasal kadın kotasına yönelik savunuculuk çabalarımız devam etti. Görüşe açılan yeni SPK KY ilkeleri tebliğ taslağı yönetim kurullarında en az bir kadın üyenin yer almasını zorunlu kılarak bu çabalarımızın karşılık bulduğuna işaret ediyor. TÜSİAD, EBRD, TSPB, TKYD ve diğer paydaşların aynı amaca yönelik çabalarını da takdirle karşılıyoruz.

Gelişmiş pazarlarda kadınların yönetim kurullarında yer alma oranı gerek kotalarla gerek piyasa baskısıyla %30'ları aştı. Diğer ülkelerde de artış hızlanarak devam ediyor. Ancak bir paradoksla karşı karşıyayız. **YK'daki artışa karşın icra rollerindeki cinsiyet uçurumu genişliyor.** Türkiye'de durum aynı. Türkiye, 30 ülkeyi kapsayan OECD Cam Tavan Endeksi'nde 28'inci sırada yer alıyor. Diğer yandan Türkiye'nin en dikkat çekici özelliği, üniversite mezunu kadınların sayısının erkeklerden çok daha fazla olması. Sorun sızıntı yapan boru hattında! Kadınların önünde ciddi engeller var ve bunlar büyük ölçüde sosyal politikalarla adreslenebilecek bir siyasi irade meselesi.

Yönetim kurullarının görevi icrada görevli yöneticileri desteklemek, denetlemek ve şirketin kurumsal kimliğini korumaktır. Yalnızca CEO'lar ve icrada görevli yöneticiler şirketin iş stratejisini tasarlar, iş politikalarını formüle eder, anlamlı bir çalışma amacı yaratabilir ve iş başarısını garanti edebilir. Yönetim kuruluna daha fazla bağımsız kadın üyenin dahil edilmesi önemli bir adım olsa da üst kademeye doğru cinsiyet dengeli bir ilerlemeye yol açmayabilir. Kanımca bunu değiştirmek yönetim kurullarındaki icracı olmayan kadın üyelerin hem ahlaki hem de yasal bir görevi.

Son zamanlarda dikkat çeken gelişmelerinden birisi de, özellikle ABD’de yükselen, çeşitlilik ve kapsayıcılık karşıtı kampanyalar. Esasında bu tepkinin arkasında çeşitlilik politikalarının beyaz erkeklere yönelik bir ayrımcılığa yol açtığı algısı olduğu görülüyor. Yani bu başkaldırı da esasında ayrımcılığa karşı. Nitekim ırk ayrımının ABD’deki kadar görünür olmadığı ülkelerde bu tepkiyi göremiyoruz. Yani endişeye mahal yok.

Şunu açıkça belirtelim ki çeşitlilik demografik özelliklerle ilgili bir amaç değil. Araştırmalar nadiren demografik çeşitliliği sistematik olarak kurumsal sonuçlarla ilişkilendirir. Karar organlarında cinsiyeti, ırkı veya diğer demografik özellikleri farklı ama çoğu aynı aileden veya aynı nesilden, aynı bakış açısına sahip kişilerin yer alması başlı başına bir amaç olamaz. Çeşitliliğin amacı bilişsel çeşitliliktir. Bu nedenle, kadınların anlamlı oranlarda, yani %30’un üzerinde temsil edilmesini savunuyoruz; aşırı oranlarda temsil edilen erkekler arasında marjinalleştirilmiş kadın varlığını değil.

Endişelenmek için bir neden var fakat. Çeşitlilik politikalarına yönelik son dönemdeki tepkiler, dünya çapında demokrasinin erozyonuna işaret ediyor. Otokratik siyasetler oligopolistik çıkar ağlarıyla, ahabap kapitalizmiyle, ilişkili taraflara borç verme ve kayırmacılıkla besleniyor. Bu çevreler geleneksel cinsiyet hiyerarşilerinin restorasyonu için siyasi seferberlik içindeler. Herhangi bir ulusu muhteşem kılma sloganı ile eril restorasyon el ele gidiyor. Derin milliyetçilik, gücün ve refahın adil paylaşılmasını savunan kadın ve erkekleri cinsiyetçi bir dille aşağılamaya çalışıyor.

%30 Kulüp üyeleri ve liderleri, çeşitliliği ve katılımcılığı yalnızca şirketlerinin yararına olduğu için değil, açık veya örtülü olarak, toplumun yararına olduğu için de savunuyorlar. Sonuçta her alanda doğru kararların alınması ancak ifade özgürlüğünün tartışılmaz bir demokratik norm olması ile mümkün. Bu nedenle kadınların karar organlarına katılımını savunmak ifade özgürlüğünü ve demokrasiyi savunmaktır.